

ΛΟΓΟΣ

Ἐκφωνηθεὶς τῇ 21ῇ Ἰουνίου 1892

Ἡμέρᾳ

τῶν ἐπὶ προβιβασμῶ προφορικῶν ἐξετάσεων

τῶν μαθητῶν

τοῦ

ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ

ὑπὸ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΧΟΪΔΑ Δ. Φ.

τίτῳ γυμνασιάρχου

ΕΝ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙῳ

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου

ΠΑΡΩΛΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

1892.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

611

ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

Α. 52. Φ. 11. 0019

ΛΟΓΟΣ

189120

Ἐκφωνηθεὶς τῇ 21ῃ Ἰουνίου 1892

Ἡμέρα

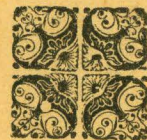
τῶν ἐπὶ προβιβασμῶν προφορικῶν ἐξετάσεων
τῶν μαθητῶν
τοῦ

ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ

ὑπὸ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΧΟΪΔΑ Δ. Φ.

τέως γυμνασιάρχου

ΕΝ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΩ

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου « Η ΠΡΟΟΔΟΣ »

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ 1892.
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

Φιλόμουσος ὁμήγυρι,

Πρὶν ἢ δώμεν λόγον τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ λήξαν ἤδη σχολικὸν ἔτος, ἀναγκαῖον νομίζομεν νὰ προτάξωμεν βραχεία τινα, ἀφορῶντα τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ τῶν Σχολείων καθόλου ἐν Ἑλλάδι καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι.

Εἰ καὶ ἄνδρες, τὰ μάλιστα διαπρέποντες ἐν τοῖς γράμμασι καὶ πολὺ ἐγκριτώτεροι ἡμῶν, τοιοῦτου θέματος ἐπελάβοντο, τοσοῦτον ζωτικῶς διὰ τὴν κοινωνίαν ζητήματος πολλάκις ἤψαντο καὶ παντοίας γνώμας περὶ τούτου ἐξήνεγκον, δὲν κρίνομεν οὐχ ἦττον καὶ ἡμεῖς ἀκατάλληλον τὴν παροῦσαν περίστασιν, ὅπως συνεισφέρωμεν τὴν ἐκ τῶν ἐνόντων συμβολὴν καὶ μετὰ παρρησίας τὴν ἡμετέραν γνώμην ἀποφανθῶμεν, φρονούντες ὅτι τοιαῦται ὁμιλίαι, εἰλικρινῶς ὑπηρετοῦσαι τὴν ἀλήθειαν, ὑπὸ ἀδόλου καὶ θερ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

μοῦ πρὸς τὴν φίλην πατρίδα ἔρωτος ἐμπνεόμεναι καὶ αἰσθημάτων εὐγενῶν καὶ ἀγνῶν ἐμφορούμεναι, δύνανται ἴσως ποτὲ ἐπωφελῶς νὰ ἐπιδράσωσι καὶ ἐπὶ τοῦ πολυπαθοῦς ἡμῶν ἔθνους.

Γνωστὸν βεβαίως τυγχάνει ὅτι τὸ Ἑλλ. Ἔθνος, ἀφ' οὗ τὸν πολυδακρυν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα ἀράμενον νικηφόρους δάφνας ἐδρέψατο καὶ ἐλευθέραν πολιτείαν ἰδρύσατο, δὲν ἔστρεψε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς πληρωσιν τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν, ἀλλὰ συναισθανόμενον, ὅτι ἀδύνατον κανονικῶς καὶ εὐρύθμως ἐλευθέρα πολιτεία νὰ λειτουργήσῃ, ἂν μὴ τὸ σκάφος αὐτῆς κυβερνῶσιν ἄνδρες πεπαιδευμένοι, συναισθανόμενον, ὅτι ἡ ἔμμουσος, ἡ μελωδικὴ αὐτοῦ γλῶσσα ἐν τῇ δολιχοδρομίᾳ τῶν αἰῶνων, τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς κάλλος ἀποβαλοῦσα καὶ πλείστους ξενισμοὺς παραλαβοῦσα, δὲν ἐξήρκει ἤδη πρὸς ἐναργῆ τῶν ἐννοῶν παράστασιν καὶ ἑλληνοπρεπῆ ὑψηλῶν ἰδεῶν καὶ εὐγενῶν αἰσθημάτων ἐκδήλωσιν, συναισθανόμενον τέλος, ὅτι ἡ ἀναγέννησις αὐτοῦ εἰσέτι πλήρης δὲν ἐπετελέσθη, ἴδρυσεν ἀπανταχοῦ τοῦ Κρά-

τους πνευματικὰ φυτώρια, ἱερὰ τῶν Μουσῶν τεμένη, σεπτοὺς τῶν θεῶν περιβόλους, ἴδρυσεν, λέγομεν, Σχολάς.

Πολλοὶ ἴσως κακίζουσι τὸ ἑλλ. ἔθνος, ὅτι ὤφειλε πρῶτον νὰ καλύψῃ τὴν γυμνότητα, νὰ ἐπουλώσῃ τὰς πληγὰς αὐτοῦ, ἅς βαθείας ἠνέωξε μακραίων δουλεία καὶ ἀπελπισ πόλεμος, καὶ εἶτα νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τῆς καρδίας τὴν διάπλασιν καὶ τοῦ πνεύματος τὴν ἀνάπτυξιν. Αἱ μόμφαι δ' ὅμως αὐταὶ εἶνε ὄλως ἀδικοὶ καὶ ἀνάρμοστοι εἰς τὸν Ἑλληνα. Ὁ Ἑλληνα μὴ δυνάμενος νὰ ζῇ ἐν τῇ πνιγερᾷ τῆς δουλείας ἀτμοσφαίρᾳ ἐγκατέλιπε τὰς τρυφὰς καὶ ἡδονὰς τοῦ ἀστικοῦ βίου, ἔτρεψε τὸ βῆμα εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ἐλληνικῶν ὀρέων, ἅπερ δὲν εἶχεν εἰσέτι μολύνῃ ἡ δηλητηριώδης τοῦ τυράννου πνοή, ὠρμησεν εἰς τὰς συνδένδρους φάραγγας καὶ ἀπορρῶγας βράχους, μετὰ τῆς παμμήτορος γῆς ἀναστρεφόμενος, τὴν ἀψυχον φύσιν προσαγορεύων καὶ μετὰ τῶν ἀγρίων θηρίων συζῶν. Αὐτόθι δ' ἄδων τοὺς ἄθλους τῆς ἤδη ἀναγεννωμένης ἀνδρείας καὶ ἰσχῶν καὶ δυνάμιν κτησάμενος παρεσκεύασε

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸ περιώνυμον ἐκεῖνο ἄσμα :

Μάνα σου λέγω δὲν μπορῶ τοὺς Τούρκους νὰ δουλεύω,
Δὲν ἔμπορῶ, δὲν δύναμαι· ἐμαλλί' ας' ἡ καρδιά μου.
Θὰ πάρω τὸ τουφέκι μου νὰ πάω νὰ γίνω κλέφτης.
Νὰ κατοικήσω στὰ βουνὰ καὶ σταῖς ψηλαί: ῥαχούλαι,
Νὰ ἔχω τοὺς λόγγους συντροφιά, μὲ τὰ θεριὰ κουδέντα,
Νὰ ἔχω τὰ χιόνια γιὰ σκεπή, τοὺς βράχους γιὰ κρεβάτι,
Νὰ ἔχω μὲ τὰ κλεφτόπουλα καθημερινὸ λιμέρι.
Θὰ φύγω μάννα καὶ μὴ κλαῖς, μὲν δὸς μου τὴν εὐχή σου,
Κ' εὐχίτου με, μαννούλα μου, Τούρκους πολλοὺς νὰ σφάζω.»

Ὡστε πῶς ἦτο δυνατόν ὁ Ἕλληνας, ὁ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς ιδέας θύων, ὁ ἀπελπὴν ἀγωνιστὴς ἀγωνιζόμενος, ὁ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς ἐλευθερίας πυρὸς φλεγόμενος, ὁ τὰς τρυφὰς καὶ ἀπολαύσεις τοῦ βίου περιφρονῶν, μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ, ἀγαθοῦ πολυτιμοτάτου, διὰ βαρυτίμων θυσιῶν κτηθέντος, διὰ κρουῶν καὶ χειμάρρων αἵματος ἐξεγορασθέντος. πῶς ἦτο δυνατόν, λέγομεν, ὁ Ἕλληνας νὰ τραπῆ εἰς πλήρωσιν τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν καὶ τοῦ βίου τὴν εὐμαρτίαν; Ἄλλως δὲ μὴ τὰ Σχολεῖα ἔπρὸ τῆς ἐπαναστάσεως δὲν προπαρασκεύασαν κατὰ μικρὸν τὴν ὄλην τοῦ ἔθνους ἐξέγερσιν, δὲν ἀ-

φύπνισαν τὸ ναρκωθὲν αἶσθημα, δὲν ἀνερρίψισαν τὸν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτα ;

Οὐδεὶς, πιστεύομεν, ἀγνοεῖ, εἰς ποίαν οἰκτρὰν κατάστασιν τὸ ἑλλ. ἔθνος περιέστη μετὰ τὴν ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β'. ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Πᾶς τις ἐνόμιζεν, ὅτι τὸ ἑλλ. ἔθνος ἀπώλετο, ἀπέθανε διὰ παντός. Ἐν τῷ ὠκεανῷ ἐκείνῳ τῆς δουλείας τὸ ἑλλ. ἔθνος μόνον ὁδηγὸν σωτήρα εἶχε τὸν πολικὸν ἀστέρα τῆς θρησκείας, ἣτις ἐπέβαλεν αὐτῷ τὴν σύστασιν Σχολῶν Αἱ Σχολαὶ αὐταί, ἐν αἷς πρὸ παντός ἐκαλλιεργεῖτο τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα, ἡ καρδία ἐξηυγενίζετο, τὰ αἰσθήματα ἐλεπτύνοντο καὶ τὸ φρόνημα ἐξήρητο, ὑπῆρξαν μίᾳ τῶν πρωτίστων αἰτιῶν τῆς ἀπελευθερώσεως γωνίας τινὸς τῆς ἑλληνικῆς γῆς. Αἱ σχολαὶ αὐταὶ ἦσαν πυρσοὶ περίλαμπροι, κατασελαγίζοντες τοὺς ἐν σκότῳ καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους. Αἱ Σχολαὶ αὐταὶ ἦσαν φάροι τηλαυγεῖς, τὰς ζωηφόρους αὐτῶν ἀκτῖνας ἐκπέμποντες εἰς τοὺς ὑπὸ τὸν σκληρὸν καὶ καταθλιπτικὸν τῆς δουλείας στενάζοντας ζυγόν. Αἱ σχολαὶ αὐταὶ ἦσαν τέλος τὸ χαλ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

κεῖον τοῦ Ἡφαίστου, ἔνθα ἐσφυρηλατήθη ὁ πέλεκυς, ὁ πλήξας κατὰ κόρρης τὸν ὑπερφιάλον ἡγεμόνα κραταιᾶς αὐτοκρατορίας καὶ ὁ θραύσας τὰ δεσμὰ καὶ τὰς ἀλύσεις στυγεραῶς δουλείας.

Τὸ ἔθνος λοιπὸν κατιδὼν τὴν ἐκ τῶν τοιούτων Σχολῶν ἐκπηγάσασαν ὠφέλειαν καὶ εὐλόγως θεωροῦν ταύτας ὡς ἓνα τῶν σπουδαιότατων παραγόντων, οἵτινες ἐπήγγαγον τὴν ἐνδοξὸν ἀνάστασιν αὐτοῦ, εὐθὺς ὡς ἀνέπνευσε τὴν αὔραν τῆς ἐλευθερίας, ἴδρυσεν ἀπανταχοῦ τοῦ Κράτους, ὡς ἐρρήθη, Σχολιάς.

Ἰδωμεν δὲ νῦν κατὰ πόσον αἱ Σχολαὶ αὐτὰ ἐκπληροῦσι τέλεον ἢ μὴ τὸν ἀληθῆ αὐτῶν προορισμόν. Τοιοῦτον ἔσται τὸ θέμα τοῦ λόγου ἡμῶν, ὅπερ ἐκ τῶν ἐνόητων διὰ βραχέων θὰ πραγματευθῶμεν. Πρὸς τοῦτο δ' ἐπικαλούμεθα τὴν προσοχὴν τοῦ εὐγενοῦς ἀκροατηρίου.

Ὅτι ἡ ἐλληνικὴ πολιτεία εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μεγίστην προθυμίαν ἐπέδειξατο καὶ ἀφειδέστατα ἐδαπάνησεν ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως καὶ εὐρύθμου λειτουργίας τῶν Σχολῶν, οἵτι

οἱ μαθηταὶ σήμερον πλείονα μανθάνουσι τῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἄφθονα τὰ νάματα τῆς παιδείας προχέονται, οὐδεὶς οὐδεμίαν περὶ τούτων ἀντίρρησιν δύναται νὰ προβάλη. Ὅτι δ' ὁμως αἱ Σχολαὶ αὐταὶ δὲν ἐκπληροῦσι τέλεον τὸν ἀληθῆ αὐτῶν προορισμόν οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ. Πολλὰ βεβαίως εἰσι τὰ αἷτια, ὧν τὰ σπουδαιότερα κατὰ τὴν ταπεινὴν ἡμῶν γνώμην εἶνε τάδε :

- α.) ἡ κατάργησις τῶν ἱερῶν μαθημάτων.
- β.) ἡ παντελὴς ἔλλειψις ἢ πλημμελεῆς διδασκαλία τῆς γυμναστικῆς.
- γ.) ἡ ὀλιγωρία τῶν γονέων ἢ κηδεμόνων
- δ.) τὸ ἀσταθὲς τῆς θέσεως τῶν διδασκάλων καὶ
- ε.) ἡ ἀνάμιξις τῆς πολιτικῆς.

Πρῶτον αἷτιον τοῦ κακοῦ εἶπομεν τὴν ἐν ταῖς Σχολείοις κατάργησιν τῶν ἱερῶν μαθημάτων.

Ἀναμφηρίστως ἡ τοῦ μαθήματος τούτου κατάργησις ἐξαμβλύνει καὶ ἀπονεκροῖ τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα. Ἐν ᾧ τὸ ἐλλ. ἔθνος ἐπιποθεῖ καὶ τὸ ὄσση τῆς δουλείας ὑπὸ

της Ιερᾶς ἡμῶν Θρησκείας λικνιζόμενον καὶ γαλουχούμενον ἤντικει θάρρος καὶ γλυκείας ἔτρεφεν ἐλπίδας, ὅτι ὑπὸ τὴν Ιερὰν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ θὰ ἐκβάλῃ τοῦ Ιεροῦ ἐδάφους τῆς Ἑλλάδος κατασυντρίψαν τὸν βέβηλον καὶ βάρβαρον κατακτητὴν ἐν ᾧ ὑπὸ τῆς ἀγίας καὶ Ιερᾶς ἡμῶν Ἐκκλησίας καθοδηγούμενον διέρρηξε τὰ δεσμὰ τῆς δουλείας, περιχαρὲς ἐχαιρέτισε τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον καὶ τὴν ζωογόνον αὔραν τῆς ἐλευθερίας ἀνέπνευσε, δεινὸν καὶ θανατηφόρον κτύπημα ὑπέστη, κτύπημα, ἐπαπειλοῦν τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτοῦ. Τὸ κτύπημα δὲ τοῦτο εἶνε ἢ ἐν τοῖς Σχολείοις κατάργησι τῶν Ιερῶν μαθημάτων.

Κύριοι, δὲν εἴμεθα Θρησκομανεῖς, οὐδὲ σκοποῦμεν ἐν τῷ Ιερῷ τούτῳ τεμένει ἰδιοτελείας χάριν ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας νὰ κολακεύσωμεν· οὐχὶ πολλοῦ γε καὶ δεῖ ἐδραίαν ὁμῶς ἔχομεν τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἢ ἐκ τῆς καταργήσεως τῶν Ιερῶν μαθημάτων προσγιγνομένη ἀμβλύτης καὶ γαλάρωσις τοῦ Θρησκευτικοῦ αἰσθήματος θάττον ἢ βράδιον θέλει συνεπενέγκῃ ἀλήγεστον ἑθνικὴν συμφο-

ράν. Οὐδὲν ἄλλο ἔθνος εἶνε τοσοῦτον στενῶς καὶ δι' ἀρρήκτων δεσμῶν συνεδεδεμένον μετὰ τῆς Θρησκείας, ὅσον τὸ ἑλληνικόν· οὐδὲν δ' ἄλλο ἔθνος κατ' ἀκολουθίαν ὀφείλει τοσοῦτον στερρῶς νὰ ἔχηται τῆς Θρησκείας αὐτοῦ καὶ τοσαύτην λατρείαν διάπυρον αὐτῇ γὰ προσφέρει, ὅσῃν τὸ ἑλληνικόν.

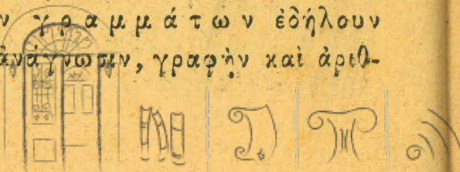
Τινὲς ἔξετάζοντες τὰ κύρια αἴτια, αἵτινα ἔταξαν τοὺς ἀρχαίους ἡμῶν προγόνους ἐν τῇ ὑψηλῇ τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ κορυφῇ, καταλέγουσιν ἐν αὐτοῖς καὶ τὴν Θρησκείαν. Πάνυ εὐλόγως. Ἄν δ' ὁμῶς παραβάλῃ τις δι' ὀλίγων ἀμφοτέρας τὰς Θρησκείας, εὐρίσκει ὅτι ὁ χριστιανισμὸς εἶνε πολὺ ὑπέρτερος τῆς Θρησκείας τῶν ἡμετέρων προγόνων. Διότι καὶ μὲν οὕτῃ ἐνέπνευσε ποιητὰς, ἀνήγειρε μεγαλοπρεπεῖς καὶ περικαλλεῖς ναοὺς καὶ, συνελόντι εἰπεῖν, ἐπέδαψιλευσεν ἀφθονον τροφήν εἰς τὰς πλείστας τῶν τεχνῶν· ἀλλ' οἱ ὁμηρικοὶ Θεοὶ εἶνε ἀδικοὶ καὶ κακοήθεις. Ἡ ἀδικία δ' αὐτῶν μέχρι τούτου βαθμοῦ ἐξικνεῖτο, ὥστε οὐδόλως εἶχεν ἀδικον ὁ σοφὸς ἐκεῖνος ὁ εἰπών, ὅτι εἰ

ΙΕΡΩΘΑΠΕΙΟΞ ἐνεφανίζοντο, ὡπερ Θηητοί,
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἐν τοῖς σημερινοῖς δικαστηρίοις, ὅπως δικασθῶσιν, ἤθελον ἐγκαθεῖρχθῆ, πλὴν ἐλαχίστων, ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ. Καὶ τῷ ἄκρῳ δὲ δακτύλῳ τῶν ὀμηρικῶν ἐπῶν γευσασμένῳ περιφανῆς ἐστὶν ἡ τῶν ἀρχαίων θεῶν κακοῆθεια. Ποσάκις αὐτὸς ὁ πατὴρ τῶν ἀνδρῶν καὶ θεῶν, ὁ νεφεληγερέτης Ζεὺς, δὲν ἐκίνησε τὴν ἀγανάκτησιν τῆς πανούργου συζύγου αὐτοῦ Ἡρας ἐπὶ παραβάσει τῆς συζυγικῆς πίστεως ; ; !!! ἀλλ' ὁ χριστιανισμὸς τούναντιον, καὶ ἂν μὴ ἐμπνέη ποιητάς, καὶ ἂν μὴ προάγῃ πάσας τὰς τέχνας, ἅτ' ἐπὶ τῆς ἠθικῆς ἐρειδόμενος, περιφρουρεῖ καὶ ἐκπολιτίζει τὰ ἔθνη.

Τὴν δευτέραν αἰτίαν τῆς ἐλαττωματικότητος τῶν Σχολείων ἀποτελεῖ, εἶπομεν, ἡ παντελῆς ἔλλειψις ἢ πλημμελής διδασκαλία τῆς γυμναστικῆς.

Τρία ἦσαν τὰ παιδεύματα τῶν ἀρχαίων, τὰ γράμματα, ἡ μουσικὴ καὶ ἡ γυμναστικὴ. Τούτοις δὲ προστίθησιν ὁ Ἀριστοτέλης καὶ τέταρτον τὴν γραφικὴν. Καὶ διὰ μὲν τῶν γραμμάτων ἐδήλουν οἱ ἀρχαῖοι τὴν ἀνάγνωσιν, γραφὴν καὶ ἀριθ-

μητικὴν· διὰ δὲ τῆς μουσικῆς ἐσκόπουν τὴν τοῦ ἤθους ἐξημέρωσιν καὶ τῆς καρδίας τὴν διάπλασιν· διὰ δὲ τῆς γραφικῆς ἐπεδίωκον τὴν τῆς αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἐκπηγάζουσαν γνώσιν πρὸς τὸ κρίνειν κάλλιον τὰ ἔργα τῶν τεχνιτῶν. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν εἰς τὰ σχολεῖα εἰσαγωγὴν τῆς μουσικῆς καὶ γραφικῆς δὲν δυνάμεθα κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον, διὰ πολλοῦς λόγους μηδεμίαν ἀξίωσιν νὰ ἐγείρωμεν, εἰ καὶ ἀμφοτέρων, καὶ ἰδίᾳ τῆς μουσικῆς, εὐλόγως ἀναγνωρίζομεν τὴν ἐπὶ τοῦ ἤθους σπουδαίαν ἐπίδρασιν· τὴν παντελῆ δ' ὅμως ἔλλειψιν ἢ πλημμελῆ διδασκαλίαν τοῦ καλλίστου τῶν ἡμετέρων προγόνων ἀγωνίσματος, τῆς γυμναστικῆς, ἐν τοῖς μυχοῖς τῆς καρδίας ὀφείλομεν νὰ αἰσθανώμεθα.

Ἡ γυμναστικὴ ὑπῆρξε τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἡ κρητὶς καὶ τὸ θεμέλιον. Ἡ γυμναστικὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἦτο χρῆμα περισπούδαστον· διότι διὰ τῆς ἐν ταῖς παλαίστραις ἐνδελεχοῦς ἀσκήσεως καθίστων οὗτοι τὰ μὲν σώματα αὐτῶν

πάγκαλα, εὐρωστα, ἰσχυρά, κοῦφα καὶ εὐ-
τονα, τὰς δὲ ψυχὰς ἀγαθὰς· διότι, κατὰ τὴν
δόξαν τῶν ἀρχαίων, νοῦς ὑγιῆς κείται ἐν
σώματι ὑγιεῖ (mens sana in corpore sano).
Κτησάμενοι δ' ἀπαράμιλλον τὴν ῥώμην
τοῦ σώματος καὶ τὴν διάνοιαν ἀναπτύξαν-
τες διεμόρφωσαν ἔθνικόν χαρακτήρα καὶ
φρόνημα.

Οἱ πεπολιτισμένοι τῆς Εὐρώπης λαοί,
ἐρασταὶ καὶ διάπυροι λάτραι γενόμενοι τοῦ
ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, βαθέως δὲ
συναισθανόμενοι τὸν μέγαν τῆς γυμναστι-
κῆς σκοπὸν, μστ' ἀκαμάτου ζήλου ἀσχο-
λοῦνται περὶ αὐτὴν, τελοῦντες μάλιστα χά-
ριν γυμναστικῶν ἀγῶνων μεγαλοπρεπεῖς καὶ
ὄντως ἔθνικὰς ἑορτάς. Τοιαύτην δ' ἔθνικὴν
ἑορτὴν, γενομένην ἀρτίως ἐν Νανσοῦ, ἐτίμη-
σε διὰ τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ παρουσίας καὶ ἡ
Α. Β. ὁ Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρα-
τίας. Ἄλλ' ἡμεῖς οἱ νεώτεροι Ἕλληνες, οἱ
ἀνάξιοι τῶν ἡμετέρων προγόνων ἀπόγονοι,
παντάπασιν ἡμελήσαμεν τῆς γυμναστικῆς ἢ
ἐλλιπῶς ἀσχολούμεθα περὶ αὐτὴν. Ἐντεῦ-
θεν δ' ἡ μαλθακότης, τὸ δυσειδὲς καὶ τὸ φε-

λάσθενον τοῦ σώματος, ἡ κατάπτωσης τῆς
διανοίας, ἡ ἔλλειψις εὐγενοῦς χαρακτήρος
καὶ φρονήματος καὶ ὁ ὀσημέραι προαγομέ-
νος ἔθνικὸς ἐκφυλισμὸς.

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενομένου ἐπίβεβλη-
μένον καθήκον ἐπιτελοῦντες ὀφείλομεν νὰ
ἐξάρωμεν τὸν πρὸς τὴν διδασκαλίαν ζήλον
τῶν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀσκήσεων ἀξιω-
ματικῶν, κ. Θεοδώρου Κόντομιχά-
λου καὶ τοῦ περὶ τὰ μέσα τοῦ σχολ. ἔτους
διαδεξαμένου αὐτὸν κ. Σπυρίδωνος Με-
τάξᾱ. Ἀμφότεροι διὰ τῆς εὐγενοῦς αὐτῶν
πρὸς τοὺς μαθητὰς συμπεριφορᾶς καὶ τῆς
ἐνθουσιώδους διδασκαλίας προσεπάθησαν νὰ
μορφώσωσι τὸ ἦθος, τὸν χαρακτήρα καὶ τὸ
φρόνημα αὐτῶν καὶ πρὸς τὴν στρατιωτικὴν
πειθαρχίαν ἐξοικειώσωσι τοὺς ἄλλως δυσυ-
ποτάκτους μαθητὰς. Ἐπὶ τοῦτῳ δ' ἡ Διεύ-
θυνσις ἀπονέμει αὐτοῖς μετὰ τῶν ἐγκαρδίων
συγχαρητηρίων καὶ τὸν προσήκοντα ἔπαινον.

Τρίτη αἰτία τῆς ἐλαττωματικότητος τῶν
Σχολείων εἶνε ἡ ὀλιγωρία τῶν γονέων ἢ
κηδεμόνων.

Βεβαίως εἶνε ἀξιοδοξοῦ καὶ πωρὸς ἀνάξιος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΟΥ

πίστεως ὁ δι'σχυρισμὸς οὗτος, ὅτι τὰ Σχο-
 λεία χωλαίνουσιν ἕνεκα τῆς ὀλιγωρίας τῶν
 γονέων ἢ κηδεμόνων. Καὶ ὅμως δυστυχῶς
 οὕτως ἔχει !! Εὐάριθμοι εἶνε καὶ ἐπὶ τῶν δα-
 κτύλων ἀριθμοῦνται οἱ κατὰ τὴν διάρκειαν
 τοῦ Σχολ. ἔτους τὸ Σχολεῖον ἐπισκεπτόμε-
 νοι ἢ ἐκάστοτε παρὰ τῶν διδασκάλων δια-
 πυθνανόμενοι περὶ τῆς προόδου, διαγωγῆς
 καὶ φοιτήσεως τῶν φιλάτων αὐτῶν. Κατ'
 ἐξαιρέσειν δὲ μόνον ἐν ταῖς ἐξετάσει φρον-
 τίζουσιν οἱ πλείστοι ἀμέσως ἢ ἐμμέσως πε-
 ρὶ τῆς παρ' ἑξίαν προαγωγῆς τῶν τέκνων
 αὐτῶν, ποικίλους λόγους προβάλλοντες καὶ
 ἀπείρους δικαιολογίας ἐπινοοῦντες, ὅπως ἀ-
 ποτρέψωσιν ἀπὸ τῆς εὐσυνειδήτου ἐκπληρώ-
 σεως τοῦ καθήκοντος τοὺς διδάσκοντας, ἀ-
 γνοοῦντες οἱ ταλαίπωροι, ὅτι οὕτω πράτ-
 τοντες καὶ τοῦ ποθομένου τυγχάνοντες ἀ-
 κόντες καθίστανται οἱ λυμεῶνες καὶ κατα-
 στροφεῖς τῶν φιλάτων αὐτῶν. Διότι, ἐάν
 τις μαθητῆς, δι' ἀθεμίτων μέσων ἀπὸ τάξε-
 ως εἰς τάξιν προαχόμενος, ἀπολυθῆ τοῦ γυ-
 μνασίου, πῶς ὁ τοιοῦτος δύναται νὰ εὐδο-
 κимήσῃ ἐν τῷ ἐπιστηματικῷ ἢ πρακτικῷ βίῳ

Οὐδαμῶς. Ἄψευδῆς τούτου μάρτυς εἶνε ἡ
 πέτρα. Πάντες οἱ διὰ τῆς θύρας, καὶ οὐχὶ διὰ
 τοῦ παραθύρου, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, εἰς
 τὸ Γυμνάσιον εἰσελθόντες, οἱ ὀλόκληρον τὴν
 τετραετιάν ἐν αὐτῷ κανονικῶς καὶ εὐδοκίμως
 διανύσαντες, οἱ τὰς πανεπιστημιακὰς αὐτῶν
 σπουδὰς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον περατώσαν-
 τες, ἐν τῇ ἐξασκῆσει τῆς ἐπιστήμης αὐτῶν
 εὐδοκιμοῦσι καὶ εὐδαιμονοῦσι· τούναντίον δὲ
 οἱ μὴ διελθόντες κανονικῶς πάσας αὐτὰς τὰς
 βαθμίδας, ἀλλ' ὡσπερ ἐνδύματα, ἀλλάσσοντες
 τὰς τάξεις καὶ τέλος κατορθοῦντες νὰ ἐκ-
 πορθήσωσιν ὅπως ὁ ἕποτε καὶ πανεπι-
 στημακὸν δίπλωμα, πάντες οἱ τοιοῦτοι ὡς
 ἀδόκιμοι καὶ δυστυχοῦσι καὶ καταγέλαστοι
 γίνονται καὶ ὁ τίτλος αὐτῶν χρήσιμος ἔσται
 μόνον πρὸς κόσμον καὶ στολισμὸν τῶν ἐπι-
 σκεπτηρίων. Ταῦτ' οὖν συμβαίνει καὶ
 εἰς τοὺς ἐπιδιδομένους εἰς βιοποριστικὸν τὸ
 ἐπάγγελμα, εὐθὺς ὡς καταλίπωσι τὰ ἐδώλια
 τοῦ γυμνασίου.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐάν θέλῃτε, γο-
 νεῖς, νὰ μαθάνωσι καλὰ γράμματα τὰ τέ-
 κνα ὑμῶν, ἀποστραφάτωτε τὴν

κατακλύσασαν τὴν δύσμοιρον Ἑλλάδα πλήμ-
 μυραν τῶν ἀμαθῶν ἢ ἡμιμαθῶν, ἐὰν ποθῆτε
 νὰ ἰδῆτέ ποτε τοὺς προσφιλεῖς ὤμων υἱοὺς
 ἐπίζηλον θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ κατέχοντας,
 ἐπισκέπτεσθε συχνὰ τὸ Σχολεῖον, βοηθεῖτε
 εὐχρινῶς τὸ ἐπίμοχθον ἔργον τοῦ διδασκά-
 λου, ἀφίνετε τοὺς καθηγητὰς ἡσυχούς νὰ ἐκ-
 πληρῶσι τὸ ἑαυτῶν καθήκον, ἀκραδάντως πι-
 στεύοντες, ὅτι πᾶς καθηγητὴς ἔχει τὴν φι-
 λοτιμίαν καὶ τὸ συμφέρον ν' ἀναδεικνύῃ μα-
 θητὰς ἱκανοὺς καὶ ἐπαξίως δυναμένους νὰ
 προάγωνται ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν. Οὐδεὶς,
 πιστεύομεν, καθηγητὴς, ἐλαυνόμενος ὑπὸ
 πάθους, ἐπιζητεῖ τὴν καταστροφὴν μαθητοῦ,
 ἀναγκάζων αὐτὸν παρὰ τὸ δίκαιον νὰ δια-
 μείνῃ ἐν εἰτέτι ἔτος ἐν τῇ αὐτῇ τάξει. Οὐ-
 δεὶς, πεποιθόμεν, ἐμφορεῖται τοιοῦτων φιλεκ-
 δίκων καὶ ἀγενῶν αἰσθημάτων. Ὁ τοιοῦτος
 βεβαίως ἀξίος στιγματισμοῦ ἤθελεν εἶσθαι,
 ἀνάξιος τοῦ καταλέγεσθαι ἐν τῇ χορείᾳ τῶν
 διδασκάλων καὶ κακοῦργος, τέρας ἢ τοιοῦ-
 τόν τι ὄνομα εὐλόγως ἤθελεν ὀνομάζεσθαι.
 Ἄλλως δέ, καὶ ἂν ὑποθεθῆ, ὅτι καθηγητὴς
 τις δι' οἷον δὴ πρὸς τὸ πλῆθος ἔχει τὴν δι-

θέσιν νὰ φατριασῇ καὶ ἱκανὸν μαθητὴν ἀ-
 πορρίψῃ, δὲν δύναται. Κατὰ τὸ νῦν ἐπικρα-
 τοῦν σύστημα ὁ καθηγητὴς δὲν εἶνε ἀνεξέ-
 λεγκτος, καθόσον συναρᾷ τοῖς κειμένοις
 βαθμολογεῖ τὸν μαθητὴν, ὑπ' ὅσιν ἔχων τὴν
 καθ' ἅπαν τὸ σχολικὸν ἔτος πρόσοδον αὐτοῦ,
 τὰς προφορικὰς ἐξετάσεις καὶ πρὸ πάντων
 τὰ γραπτὰ ζητήματα, ἅπερ, ἐν τῷ ἀρχαίῳ
 τοῦ Γυμνασίου κατὰ νόμον κατατιθέμενα καὶ
 ἐπὶ ἔτος ὁλόκληρον φυλαττόμενα, δύναται
 νὰ ἐξετάσῃ καὶ ἐλέγξῃ πᾶς γονεὺς ἢ κηδε-
 μῶν, ὅστις ἐν τῇ ἀπλότητι αὐτοῦ ἢ ὑπὸ
 τῆς στοργῆς τυφλούμενος ἤθελε πιστεύει,
 ὅτι ἔλαβε χώραν ἀδικία.

Τὴν τετάρτην αἰτίαν τῆς ἐλαττωματικώ-
 τητος τῶν Σχολῶν ἀποτελεῖ τὸ ἀσταθές
 τῆς θέσεως τῶν διδασκάλων.

Ἡ πολιτεία δι' ἀνοσιῶν μετοθέσεων ἢ
 ἀδίκων παύσεων δειξάσα ἀστοργίαν καὶ
 περιφρόνησιν πρὸς τοὺς λειτουργοὺς αὐτῆς
 ἐγένετο πρόξενος τῆς οὐχὶ εὐαρέστου κατα-
 στάσεως τῶν Σχολῶν. Διότι πῶς εἶνε δυνα-
 τὸν ὁ διδάσκαλος νὰ φροντίζῃ μετ' ἐνθουσι-
 ασμοῦ περὶ τῆς ἀνατροφῆς καὶ τοῦ ἤθους

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

τῶν νέων, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξαίρη τὸ φρόνημα αὐτῶν, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἐμβάλλῃ ἐν ταῖς ἀπαλαῖς αὐτῶν ψυχαῖς ἱερὸν καὶ ἅγιον ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐνθουσιασμὸν, ὡς ἐποίουν τοῦτο οἱ ἀρχαιότεροι τοῦ Γένους διδάσκαλοι, ἀφ' οὗ γνωρίζει, ὅτι ἐν πάσῃ κυβερνητικῇ μεταβολῇ ἐπικρέματα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸ ξίφος τοῦ Δαμοκλέους, καὶ ὅτι οὔτε ἡ δεδοκιμασμένη ἱκανότης αὐτοῦ, οὔτε ἡ ἐνθουσιώδης καὶ καρποφόρος διδασκαλία, οὔτε τὸ γενναῖον φρόνημα, οὔτε ὁ χρηστὸς χαρακτήρ δύναται νὰ σώσῃ αὐτόν; Πόσοι καθηγηταὶ νομίζετε, Κύριοι, ἐν ἀπάσαις ταῖς Σχολαῖς τῆς Ἑλλάδος, πόσοι μετὰ ποίου ἐνθουσιασμοῦ ἐφέτος κατὰ τὰς γενικὰς ἐξετάσεις προσέρχονται, ὅπως ἐπιδείξωσι τοὺς καρποὺς αὐτῶν, πρὸς παραγωγὴν τῶν ὁποίων πλείστους πόνους καὶ μόχθους ὑπέστησαν, ἀφ' οὗ προαισθάνονται οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν, ὅτι ὁ διδασκαλικὸς οὐτῶν βίος ὀλίγας ἐτι ἡμέρας θὰ παραταθῇ; ὁ ὑπὸ τριαύτας συνθήκας διατελῶν καθηγητῆς δύναται νὰ διδάσκῃ μετ' ἐνθουσιασμοῦ, δύναται νὰ ἐξυψώσῃ τὸ φρόνημα τῶν μαθητῶν

καὶ διαμορφοῖ χαρακτήρας εὐγενεῖς καὶ ὑπερηφάνους, ὧν αὐτὸς ἐκάστοτε ἠναγκασμένος νὰ ταπεινῶται καὶ ἐξευτελιζήται ἐκλιπαρῶν τοὺς ἰσχυροὺς τῆς ἡμέρας;

Τὸ ἀσταθὲς τῶν τῆς μέσης ἐκπαίδευσεως λειτουργῶν γίνεται παραίτιον ἀπείρων κακῶν καὶ μάλιστα, ὅταν τις αὐτῶν τυγχάνῃ τὸ μόνον ἔρεισμα πολυμελοῦς καὶ ἀπόρου οἰκογενείας. Ὁ τοιοῦτος πῶς δύναται μετ' εὐσυνειδησίας τὸ ἑαυτοῦ καθήκον νὰ ἐπιτελῇ, καλῶς γνωρίζων ὅτι κατὰ πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους ὑπόκειται εἰς ἀπόλυσιν ἢ μετάνοειαν; Ποσάκις δὲν θὰ εὐρεθῇ εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νὰ παλαίσῃ πρὸς ἑαυτόν, προκειμένου νὰ κάμῃ ἐκλογὴν μετὰ ζώῃς ἢ θανάτου, προκειμένου δὴλα δὴ νὰ ἐκλέξῃ θᾶτερον, ἢ τὴν διατήρησιν τῆς θέσεως αὐτοῦ ἢ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος; Ἄλλ' ἢ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος εἶνε, φρικτὸν εἰπεῖν! θάνατος. Τίς δ' ἐξ ὑμῶν, Κύριοι, δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ἀξίωσιν, ὅπως ὁ στῦλος πολυμελοῦς καὶ ἀπόρου οἰκογενείας προτιμήσῃ τὸν θάνατον τῆς ζωῆς; Οὐδεὶς, οὐδεὶς, βοῶ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΛΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

μεν στεντορεία τῆ φωνῆ. Ὁ ἄνθρωπος, εἴ
καὶ ὁ βίος αὐτοῦ ἐν τῷ ἐπιγίῳ τούτῳ κό-
σμῳ τυγχάνει πολυκύμαντος καὶ πολυτά-
ραχος, σφόδρα ἐν τούτοις ἐπιθυμεῖ τὴν ἐπι-
μακρὸν τοῦ τοιοῦτου βίου παράτασιν. Ἀλλὰ
καὶ τούτου τεθέντος, ὅτι καθηγητὴς τις ἤ-
θελεν ἔχει τοσαύτην αὐταπάρνησιν (ὅπερ
καθ' ἡμᾶς ἀδύνατον), ὥστε, ἐπιλήσιμων
οἶονεὶ τῆς ἀνθρωπείας αὐτοῦ φύσεως γενό-
μενος, νὰ περιφρονήσῃ πρὸς στιγμὴν τὸν
θάνατον, φρονεῖτε, ὅτι ὁ τοιοῦτος, ὑπὸ
πολυμελοῦς οἰκογενείας περιβαλλόμενος,
ἤθελεν ἐμμεῖνῃ μέχρι τέλους εἰς τὴν ὄντως
ἠρωϊκὴν αὐτοῦ ἀπόφασιν τοῦ νὰ καταστή-
θῃ μα τοῦ καθήκοντος, καὶ ὅτι
τὴν προσφιλεῖ αὐτοῦ ἀδύνατον οἰκογένειαν
ἤθελε ρίψῃ ἔκθετον εἰς τοὺς δρόμους
καὶ ἐγκαταλίπη εἰς τὸ ἔλεος τῶν πι-
στῶν; Οὐδεὶς βεβαίως, ἔμφρων ὢν, δύνα-
ται νὰ ἔχει τοιοῦτον φρόνημα. Τὸ ἀποτέλε-
σμα λοιπὸν τῆς πάλης ὡς πρὸς τὴν ῥηθει-
σαν ἐλλογὴν τοῦ ἐτέρου τῶν ἐκλεκτῶν,
ξωθὴς ἢ θανάτου, ἀναντιρρήτως ἔσται
ἢ ὑπερίσχυσις τοῦ πρώτου, ἢτοι ἐν ἄλλαις

λέξεσιν ἢ ὑποχώρησις τοῦ καθή-
κοντος εἰς τε τὸ φυσικὸν συν-
αίσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσε-
ως καὶ τῆς οἰκογενείας τὴν
διάσωσιν. Ἀλλ' ἄρά γε γνωρίζετε, κύ-
ριοι, τί σημαίνει ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ
ὑποχώρησις καθήκοντος; Οὐδὲν
ἄλλο ἢ μαρασμὸς, ἀπονέκρωσις
καὶ παραλυσία τοῦ Σχολείου.
Διὰ ταῦτα δὲ πάντα ὁ πρῶην ἐπὶ τῶν Ἐκ-
κλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύ-
σεως Ἰπουργὸς κ. Ἀχιλ. Γεροκω-
στόπουλος κρίνων ἀναγκαιοτάτην τὴν
ὑπότινας κανόνας λογικοῦς μονιμότητα
τῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως λειτουργῶν
ὑπέβαλε πρὸς ἐπιψηφισιν εἰς τὴν Βουλὴν
τῶν ἀντιπροσώπων τῇ 29ῃ τοῦ παρελθόν-
τος Ἰανουαρίου σχέδιον νόμου «περὶ μο-
νιμότητος τῶν λειτουργῶν
τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως». Εὐελ-
πιστοῦμεν δ' ὅτι καὶ ἡ παρούσα κυβέρνησις,
ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἐντεθθεν προκύψουσαν
ᾠφέλειαν, θέλει πραγματοποιήσῃ διὰ τοῦ
νομοθετικοῦ αὐτῆς κύρους τοιοῦτον σωτή-
ριον καὶ βαλόντιον.

Πέμπτη καὶ τελευταία αἰτία τῆς ἐλαττώ-
ματικότητος τῶν Σχολῶν εἶνε ἡ ἀνάμιξις
τῆς πολιτικῆς.

Ναί, ὁ σκώληξ, ὁ διαφθείρων καθόλου τὰ
τῆς πολιτείας, ἡ φαγέδαινα, ἡ καταβιβρώ-
σκουσα ἀσπλάγχχνως τὰς σάρκας αὐτῆς καὶ
ἀπειλοῦσα τέλος ν' ἀποξηράνη καὶ τὸ καλ-
λίκομον δένδρον τῆς παιδείας, εἶνε ἡ εἰς τὰ
Σχολεῖα ἀνάμιξις τῆς πολιτικῆς. Οἱ κ. κ.
ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους πιεζόμενοι ὑπὸ τῶν
γονέων ἐκόντες ἄκοντες παρακαλοῦσιν ὑπὲρ
τῶν υἱῶν τῶν πολιτικῶν αὐτῶν φίλων. Αἰ
αἰτήσεις δ' αὐτῶν, καὶ εὐγενῶς ὑποβαλλό-
μεναι, δύνανται νὰ ἔχωσιν ἄμεσον ἀποτελέ-
σμα καὶ σπουδαίως νὰ ἐπιδράσωσιν ὡς πρὸς
τὴν παρ' ἀξίαν προαγωγὴν τῶν μαθητῶν,
γνωστῆς πλέον οὔσης τῆς θέσεως τοῦ ὑπαλ-
λήλου ἀπέναντι τοῦ βουλευτοῦ. Ταῦτα δὲ
λέγοντες οὐδένα ἀπολύτως ὑπαινιττόμεθα
οὔτε τῶν νῦν οὔτε τῶν πρώην τῆς ἐπαρχίας
ταύτης βουλευτῶν· τοῦναντίον μάλιστα, ἐπὶ
πολλὰ ἔτη ἐν τῷ γυμνασίῳ τούτῳ διδάξαν-
τες, ἐσμὲν εἰς τὴν λίαν εὐάρεστον θέσιν νὰ
γνωρίσωμεν τῇ κοινότητι, ὅτι οἱ ἐκαστοτε

ἀντιπροσωπεύσαντες τὴν ἐπαρχίαν ταύτην
καὶ ἄν, πιεσθέντες ὑπὸ τῶν γονέων, ὑπέβα-
λόν ποτε αἰτησίν τινα, ἥτις ὁμῶς δὲν εἰση-
κούσθη, εἰς οὐδενὸς παύσιν ἢ μετάθεσιν ἐξ
ἐκδικήσεως προέβησαν. Ταῦτα λοιπὸν λέγον-
τες ἀποβλέπομεν μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους εἰς
τὴν ἐν πλείσταις ἐπαρχίαις τοῦ Κράτους ἐ-
πικρατοῦσαν παραλυσίαν τῶν Σχολῶν ἐκ
τῆς ἀναμίξεως τῆς πολιτικῆς, ἥτις θάπτον
ἢ βράδιον πιθανὸν νὰ ἐνσκήψη, ὡς ἄλλη
φυλλοξήρα, καὶ εἰς ταύτην τὴν Σχολὴν.

Καὶ ταῦτα μὲν καθόλου εἶνε κατα τὴν τα-
πεινὴν ἡμῶν γνώμην τὰ σπουδαιότερα οἶτια,
δι' ἃ χωλαίνουσι καθόλου ἐν Ἑλλάδι τὰ
Σχολεῖα καὶ δὲν ἐκπληροῦσι τέλος τὸν ἀ-
ληθῆ αὐτῶν προορισμόν. Τῶν αἰτίων δ' ἀρ-
θέντων, θέλει διαλάμψη ἐν πάσῃ αὐτῆς τῇ
αἴγλῃ καὶ λαμπρότητι ἡ παιδεία καὶ ἀπλε-
τον τὸ φῶς αὐτῆς θέλει διαχύση καὶ τοὺς
ὑπὸ σκότου καὶ ἀχλύος περιβαλλομένους
θέλει κατσειλαγίσῃ.

"Ἀρχοντες καὶ ἀρχόμενοι ὑπ' ὄψιν ἔχον-
τες τὸ τοῦ θεοῦ Πλάτωνος « οὐκ ἔστιν, πε-
ρὶ οἴτου θειοτέρου ἢ ἄνθρωπος βουλευσοῖτο
ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ οἰ-
κείων » καὶ τὸ τοῦ Χαιρωνέως φιλοσόφου
« Εὐγένεια καλὸν μὲν, ἀλλὰ προγόνων ἀ-
γαθῶν καὶ βλαπτικῶν οὐκ ἔστιν ἰσχυρὸν μὲν, ἀλλὰ τύχης
κατὰ τὴν ἀνάγκην ὁρμῶν μὲν, ἀλλ' ἀβέ-

θαιον· κάλλος δὲ περιμάχητον μὲν, ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον· ὑγίεια δὲ τίμιον μὲν, ἀλλ' εὐμετάστατον· ἰσχύς δὲ ζηλωτὸν μὲν, ἀλλὰ νόσφ' εὐάλωτον καὶ γήρα· παιδεία δὲ τῶν ἐν ἡμῖν μόνον ἐστὶν ἀθάνατον καὶ θεῖον». ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι ἀναλογιζόμενοι, ὅτι μόνον διὰ τῆς παιδείας τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη ἀνυψώθησαν καὶ ἤρθησαν εἰς τὸν κολοφῶνα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐπιστήμης, πᾶσαν τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἄς στρέψωσιν εἰς τὸν ὡς οἶόντε τέλειον καταρτισμὸν τῶν Σχολῶν καὶ πᾶσαν μέριμναν ἄς καταβάλωσι πρὸς παντελεῆ φθορὰν τῆς τερηδόνης ἧς ἐπαπειλεῖ τὴν ἀποξήραναι τοῦ εὐθαλοῦς δένδρου τῆς παιδείας.

Ἡδὴ δὲ λόγον ποιούμενοι περὶ ταύτης τῆς Σχολῆς γνωρίζομεν, Κύριοι, ὑμῖν, ὅτι κατὰ τὸ ἐνεστὼς σχολ. ἔτος ἐνεγράφησαν μαθηταὶ ἐν ὄλῳ 144, ὧν 63 ἐν τῇ Α', 32 ἐν τῇ Β', 35 ἐν τῇ Γ', καὶ 14 ἐν τῇ Δ', τάξει. Ἐκ τούτων εἰς μὲν ἀπεβίωσε, 33 δὲ συνῶδα τοῖς ἄρθροις 15ῳ καὶ 11ῳ τοῦ ἀπὸ 12 Ἀπριλίου 1891 Β. Δ. ἀπεκλείσθησαν πάσης ἐξετάσεως λόγῳ βαθμοῦ καὶ ἀπουσιῶν, ὧν 21 ἀπὸ τῆς Α', 9 ἀπὸ τῆς Β', 2 ἀπὸ τῆς Γ', καὶ εἰς ἀπὸ τῆς Δ'. 28 δὲ συμφῶνως τοῖς αὐτοῖς ἄρθροις παρεπέμφθησαν εἰς τὴν κατὰ Σεπτέμβριον ἐξέτασιν, ὧν 18 ἐκ τῆς Α', 8 ἐκ τῆς Β', καὶ 2 ἐκ τῆς

1'. Ὡστε ἐκ τῶν 144 ἐδικαιοῦντο νὰ ὑποστώσιν ἐξετάσεις 82. Ἀλλὰ δι' ἀνυπέβλητα κωλύματα ἀποστάντων τριῶν, προσήλθον μόνον εἰς ἐξέτασιν 79.

Καὶ ἡ μὲν πρόοδος ἐν τῇ Σχολῇ, λαμβανόμενων ὑπ' ὄψιν τῶν ἄνω εἰρημένων αἰτίων, ὑπῆρξε καθόλου εὐάρεστος· ἡ δὲ τάξις ἐτηρήθη πλήρως, πλὴν τινῶν κοινῶν καὶ ἄλλως συνήθων παραπτωμάτων καὶ παιδικῶν ἀταξιῶν, ὧν οἱ δράσται κατὰ λόγον τοῦ ἁμαρτήματος ἐτιμωρήθησαν συμφῶνως τοῖς κειμένοις ἢ δι' ἐπιπλήξεως ἢ δι' ἀποβολῆς. Ἐν τῇ ἐπιβολῇ δὲ τῶν ποινῶν ὁ σύλλογος, ὡς περ πατὴρ κήδεται τῶν τέκνων αὐτοῦ, προτιθέμενος τὴν διόρθωσιν καὶ σώφρονισμὸν τῶν ἐκάστοτε ἁμαρτανόντων καὶ ἐπεικειάς ἐμπορούμενος, λίαν λελογισμένως προέβαινε, προνοῶν πάντοτε, ὥστε ὁ ἀποβαλλόμενος μαθητὴς νὰ μὴ ἀπολέσῃ λόγῳ ἀπουσιῶν τὸ ἔτος. Μόνον δ' ἐν ἐκτάκτῳ τινὶ περιστάσει περιέστη εἰς τὴν λυπηρὰν ἀνάγκην νὰ ἐπιβάλῃ μετὰ τῆς ἐφορείας εἰς μαθητὴν τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν συμφῶνως τῷ ἄρθρῳ 53ῳ τοῦ ἀπὸ 12 Ἀπριλίου 1891 Β. Δ.

Ἐνταῦθα δὲ λόγου γενομένου περὶ τῆς τάξεως ὀφείλομεν χάριν τῆς ἀληθείας νὰ ἐπισημώσωμεν ὅτι πρὸς τήρησιν αὐτῆς ἐκ τῶν κειμένων ἐπιπέδων τοῦ Γυμνασίου τὰ μά-

λιστα συνετέλεσε καὶ ὁ κ. Δήμαρχος, ὅστις ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ Σχολ. ἔτους παρεῖχε διαρκῶς εἰς τὴν διάβασιν τῆς Διευθύνσεως δύο ἢ καὶ πλείονας κλητῆρας, κατὰ τὴν ἐκάστοτε χρεῖαν, καὶ πᾶσαν αἴτησιν αὐτῆς μετὰ μεγίστης τῆς προθυμίας ἀπεδέχετο. Ἐπὶ τούτῳ δ' ἡ Διεύθυνσις φόρον εὐγνωμοσύνης τελοῦσα καὶ εὐάρεστον καθήκον ἐκπληροῦσα ἀπονέμει αὐτῷ τὰς θερμὰς καὶ ἐγκαρδίους αὐτῆς εὐχαριστίας.

Συμφώνως δὲ τῷ κεκανονισμένῳ προγράμματι τὰ ἑλληνικά καὶ λογικὴν ἐν τῇ Δ'. καὶ ψυχολογίαν ἐν τῇ Γ'. ἐδίδαξεν ἡ Διεύθυνσις· τὰ Μαθηματικὰ ἐν ἀπάσαις ταῖς τάξεσι, τὴν πειραματικὴν Φυσικὴν ἐν ταῖς δύο ἀνωτέραις καὶ τὴν Κοσμογραφίαν ἐν τῇ Δ'. ὁ καθηγητὴς κ. Παναγῆς Μαζαράκης· τὰ Γαλλικὰ ἐν ἀπάσαις ταῖς τάξεσι καὶ τὴν ἱστορίαν ἐν τῇ Β'. ὁ καθηγητὴς κ. Δημήτριος Ξυδιᾶς· τὰ Ἑλληνικὰ καὶ Ἱστορίαν ἐν τῇ Γ', τὰ λατινικὰ ἐν τῇ Δ'. καὶ τὴν Ζωολογίαν ἐν τῇ Α'. ὁ καθηγητὴς κ. Εὐστάθιος Λιβιεράτος· τὰ ἑλληνικὰ καὶ Φυτολογίαν ἐν τῇ Β', τὰ λατινικὰ καὶ Ἱστορίαν ἐν τῇ Α'. καὶ τὴν Ἱστορίαν ἐν τῇ Δ'. ὁ καθηγητὴς κ. Ζήσμος Ποβερέττος Τυπάλδος· τὰ ἑλληνικὰ καὶ γεωγραφίαν ἐν τῇ Α'. καὶ τὰ λατινικὰ ἐν τῇ Β'. καὶ Γ'. ὁ καθηγητὴς κ. Ἀθανάσιος Σκινδελόπουλος.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ